

Hygiejne i Hjemmeplejen og på Plejecentre

Udarbejdet af
Hygiejnesygeplejerske
Birgitte Sachmann
Godkendt af
Marianne Hansen
Version 4.0

Nedre Toilette

Gældende fra juni 2018
Revideres senest juni 2021

Baggrund

Ved mangelfuld eller forkert håndtering af nedre toilette, er der øget risiko for urinvejsinfektioner samt lugtgener, hvilket kan være til stort ubehag for borgeren. Ved anvendelse af ble, bukseble eller uridom, skabes et fugtigt miljø, der giver en øget bakterievækst. Derfor er det vigtigt at personalet har den fornødne viden til at mindske risikoen for infektioner. Det vigtigste er at gå fra rene mod urene områder, og adskille rent fra urent under hele proceduren.

Formål

At genitalområdet bliver rent og huden intakt.

Krav til personalet

Alle personalegrupper skal være oplært i korrekt procedure enten på skole eller af kollegaer, og kunne udføre den derefter.

Principper

Urinrørsåbningen regnes for det reneste, og endetarmsåbningen for det mest urene område. Man vasker altid fra rent mod urent. Det vil sige at man foran vasker fra urinrøret og udefter, og bagpå vasker fra balderne og ind mod endetarmsåbningen. Det er vigtigt at være opmærksom på hvad man har rørt med hænderne, da man let kan videreføre bakterier, og derved øge risikoen for en urinvejsinfektion. Mange urinvejsinfektioner opstår fordi colibakterier der findes naturligt i tarmen og i afføringen kommer i kontakt med urinrørsåbningen.

Hvis området er stærkt forurenet, kan det være nødvendigt at gentage proceduren, hvor man efter første vask skifter vand, tager handsker af, laver korrekt håndhygiejne og tager rene handsker på, inden man starter forfra.

Nedre toilette udføres bedst, når borgeren er liggende i sengen (så fladt som muligt). Borgeren skal være tildækket mest muligt hele tiden, og håndklædet bruges til afdækning.

Nedre toilette skal udføres 1 gang dagligt og ved synlig forurening med vand og sæbe/vaskecreme eller inkontinens vaskeservietter.

Fremgangsmåde for nedre toilette

Der udføres korrekt håndhygiejne både før og efter udførelse af nedre toilette, og der anvendes altid rene engangshandsker. Der anvendes plastikforklæde pga. risiko for stænk og sprøjt.

Halefadet kan med fordel være overtrukket med en plasticpose. Halefadet stilles på et sengebord der kan være overtrukket med en plasticpose. Alternativt bruges en rollator, stol eller andet tilsvarende, som

Hygiejne i Hjemmeplejen og på Plejecentre

Udarbejdet af
Hygiejnesygeplejerske
Birgitte Sachmann
Godkendt af
Marianne Hansen
Version 4.0

Nedre Toilette

Gældende fra juni 2018
Revideres senest juni 2021

personalet kan have stående tæt ved sengen, så man ikke spilder vand på gulvet. Personlige ejendele eller andet der ikke skal forurenes, flyttes fra bordet man skal bruge, inden man laver nedre toilette, så rent og urent ikke blandes.

Der anvendes sæbe eller vaskecreme med en pH værdi på 3,5 – 6. Hudplejeprodukter trykkes ud på en vaskeklud inden start, så man ikke forurener beholderen. Ellers rengøres beholderen efter brug.

Sæben kommes på en våd engangsvaskeklud – hvis sæben kommes i vandet, skal der anvendes nyt rent vand til afskylning.

Der anvendes en ny klud til hvert vaskestrøg. Kluden må ikke gnides frem og tilbage af risiko for forurening af tarmbakterier og læsion af slimhinderne.

OBS at læsion eller irritation af slimhinder øger risikoen for urinvejsinfektion.

Nedre toilette foran – kvinder

Med den ene hånd adskilles de ydre skamlæber. Der startes med vask omkring urinrørsåbningen og ned mod mellemkødet (oftest uden sæbe). Herefter ud på de indre skamlæber. Herefter vaskes de ydre skamlæber, pubesbehåringen og begge lyskeområder. Vigtigt at sæben altid skylles af. Der duppes tørt i samme rækkefølge.

Nedre toilette foran – mænd

Forhuden skal (om muligt) trækkes helt tilbage. Der vaskes fra urinrørsåbningen og udefter (oftest uden sæbe). Alt sekret der sidder under forhuden skal vaskes væk. Herefter trækkes forhuden helt på plads. Herefter vaskes resten af penis, scrotum (pungen), pubeshårene og til sidst begge lyskeområder. Vigtigt at sæben altid skylles af. Herefter duppes tørt i samme rækkefølge.

Nedre toilette – bagpå både mænd og kvinder

Borgeren lejres på siden, gerne med en dyne eller et håndklæde til at dække foran. Det lille håndklæde lægges på madrassen ind mod bagdelen, så der ikke spildes vand i sengen.

Der vaskes på balderne udefra og ind mod midten, herefter mellemkødet mod endetarmsåbningen og til sidst omkring endetarmsåbningen. Herefter vaskes sæben af i samme rækkefølge. Til sidst tørres efter samme fremgangsmåde. Handskerne tages af, der laves håndhygiejne og nye handsker tages på, hvorefter man evt. kan give ren ble og bukser på.

Håndklædet lægges til vask efter brug. Vandet hældes i toilettet. Halefadet rengøres med vand og sæbe og aftørres. Hænderne vaskes og sprittes. Ligeledes rengøres sengebordet eller rollator med mere, med vand og sæbe på engangsklud eller papir. Hvis borgeren har diaré aftørres det herefter med desinfektion til overflader (på plejecentrene). I eget hjem i udekørende distrikter, vurderes det, om personalet skal have

Hygiejne i Hjemmeplejen og på Plejecentre

Udarbejdet af
Hygiejnesygeplejerske
Birgitte Sachmann
Godkendt af
Marianne Hansen
Version 4.0

Nedre Toilette

Gældende fra juni 2018
Revideres senest juni 2021

desinfektionsklude med, eksempelvis hvis borgeren har multiresistente bakterier– håndsprit må **KUN** bruges til hænderne, da det efterlader en fedtet hinde på overfladerne.

Blebrugere

Nedre toilette skal udføres en gang dagligt (som beskrevet ovenfor) og ved synlig forurening med vand og sæbe/vaskecreme. Derudover skal huden i bleområdet aftørres med fugtig klud/serviet gerne med brug af vaskecreme, **ved hvert skift af ble**, og huden skal være helt tør før bleen genanlægges.

Der skal anvendes rene engangshandsker ved fjernelse af ble og ved nedre toilette. Der skal udføres håndhygiejne inden anlæggelse af ny ble. Bleen skiftes mindst tre gange i døgnet.

Litteraturhenvisning

Nationale infektionshygiejniske retningslinjer, Forebyggelse af urinvejsinfektion i forbindelse med urinvejsdrænage og inkontinenshjælpemidler, CEI, 1.1 udgave 2015

<https://www.ssi.dk/~media/Indhold/DK%20-%20dansk/Smitteberedskab/Infektionshygiejne/NIR/NIR%20Urinvejsinfektion.ashx>

Sådan forebygger du urinvejsinfektioner, artikel i FOA den 3. oktober 2016, søgt på nettet den 19. juni 2018

<https://www.fagbladetfoa.dk/Artikler/2016/09/15/Saadan-forebygger-du-urinvejsinfektioner>